

Sygn. akt II CSK 98/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa K.P.
przeciwko B.P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 20 czerwca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w P.
z dnia 25 kwietnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...] /16,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy
czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwana B.P. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 25 kwietnia 2017 r., oddalającego jej apelację od niekorzystnego dla niej wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 21 grudnia 2015 r. Sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanej na rzecz powoda K.P., reprezentowanego przez opiekuna – B.S-R., kwotę 672.042,66 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lipca 2009 r. z tytułu zachowku po ojcu powoda – L.P.; oddalił powództwo co do kwoty 127.957,34 zł z odsetkami, a w pozostałym zakresie umorzył postępowanie.

W sprawie ustalono, że powód jest synem, a pozwana – siostrą zmarłego L.P. Postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 1 marca 2006 r. pozwana nabyła w całości spadek po bracie na podstawie testamentu notarialnego. Powód dochodził od pozwanej roszczenia o zachówek.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła naruszenie art. 378 § 1 k.p.c., art. 386 § 2 k.p.c., art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 70 § 2 k.p.c., art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 66 k.p.c., art. 379 pkt 5 w zw. z art. 299 k.p.c. i art. 303 k.p.c., art. 455 k.c. w zw. z art. 481 k.c. i art. 991 k.c., art. 157 ust. 1, 2, 3 i 4 u.g.n., art. 155 u.g.n. We wnioskach domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości, a także uchylenia poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona

w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i nie obejmuje merytorycznego rozpatrywania skargi kasacyjnej. W razie stwierdzenia, że występuje co najmniej jedna z tych przesłanek, uzasadnione staje się przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi wystąpieniem przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c.

Nieważność postępowania pozwana łączyła z dwoma przyczynami - naruszeniem art. 378 § 1 k.p.c. i art. 386 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji w wyniku błędnego – jej zdaniem – przyjęcia, że zatwierdzenie nieważnych czynności prawnych przez przedstawiciela ustawowego konwaliduje je z mocą *ex tunc* (art. 379 pkt 2 k.p.c.) oraz bezzasadnym odstępniem od przeprowadzenia dowodu z przesłuchania pozwanej w charakterze strony (art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. i art. 303 k.p.c.).

Przesłanką przedsądu wskazaną w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. jest jedynie nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, tymczasem skarżąca powołuje się na nieważność występującą, jej zdaniem, w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. Badanie nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego w postępowaniu kasacyjnym może nastąpić w sposób pośredni, gdy skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzuci sądowi odwoławczemu naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r., III CK 323/04, nie publ.; postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 177/06, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2009 r., II CSK 156/09, nie publ.). Ewentualna nieważność postępowania pierwszoinstancyjnego nie wypełnia jednak wskazanej w skardze przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Również zarzuty dotyczące przebiegu postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji nie mogą uzasadniać twierdzenia, że zachodzi przesłanka nieważności postępowania. Pominięcie dowodu może być kwalifikowane jako uchybienie procesowe, nie prowadzi jednak do nieważności postępowania spowodowanej pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw, gdyż taki skutek następuje jedynie wtedy, gdy na skutek wadliwości procesowych sadu lub strony przeciwnej nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, a skutki tych uchybień nie mogły być usunięte rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975/3/66). Nie budzi wątpliwości, że nie miały miejsca wadliwości uniemożliwiające pozwanej udział w postępowaniu.

Skarżąca wskazała ponadto, że w sprawie występuje „istotne zagadnienie prawne oraz rozbieżności w orzecznictwie sądowym dotyczące kwestii wymagalności roszczenia o zachówek oraz konieczności przeprowadzenia dowodu z opinii organizacji zawodowej rzeczoznawców majątkowych w trybie przewidzianym w art. 157 ustawy o gospodarce nieruchomościami”. Swoich wątpliwości skarżąca nie rozwinęła jednak w kierunku wskazania rzeczywistego występowania i źródeł tych wątpliwości. Wobec akceptowania przez pozwaną stanowiska, że przepisy prawa nie oznaczają terminu wymagalności roszczenia zachowkowego twierdzenie o niezasadności zastosowania art. 455 § 1 k.c. wymagałoby przedstawienia istotnych argumentów prawnych, których nie może zastąpić wskazanie na zasady ustalania wartości zachowku. Sąd Najwyższy takich okoliczności nie dostrzega, zaś ewentualne wątpliwości związane z zasądzeniem odsetek od roszczenia zachowkowego mogą być łagodzone w drodze stosowania dominującej reguły, że w wypadku świadczeń, których wysokość określana jest według cen z chwili orzekania należy podjąć decyzję o terminie początkowym okresu opóźnienia z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy.

Również zastrzeżenia w zakresie wykładni art. 157 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami nie uzasadniają wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ sposób interpretacji tego przepisu przy jego stosowaniu w postępowaniu sądowych został wyjaśniony m.in. w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016r. (II CSK 100/16, LEX nr

2203505) w ten sposób, że ocena operatu sporządzonego przez rzeczoznawcę następuje w tym postępowaniu z uwzględnieniem zasad oceny dowodów przewidzianej w postępowaniu cywilnym, do sadu należy także decyzja o potrzebie skorzystania z możliwości skorzystania z oceny dokonanej przez organizację zawodowa rzeczoznawców.

W związku z tym, że nie wystąpiła żadna z przesłanek przedsądu powołanych przez skarżącą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby wystąpiły inne przesłanki z art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Na wniosek powoda zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

aj

ał